47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 718 Կ. ՊՈԼԻՍ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 3/16 1903 ՇԱԲԱԹ 24 ՋԷՄԱԶԻԻԼ ԱՒԷՐ 1321 — 3 ԷՅԼՈՒԼ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԻԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԹԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Ալի Մասուէթի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يوى وسياسى غزتەدر
صاحب امتيازى : اوهانس فريد
اداره خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱՓԱՆԱՐԴԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ
«ՆՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ»

Սուրհանդակ։ Իր 1377 (Նախորդ Շաբաթուան) Թիւով, Երուսաղէմէն եկած «նոր տեղեկագրի մը» բովանդակութիւնը հրատարակած էր։ Սուրհանդակի այս և ուրիշ հրատարակութիւններէն յայտնապէս կ'երեւի որ վանքին մէջ կազմուած կռուաներ կուսակցութեան հակառակութեանց առարկայ եղած են գլխաւորաբար սա երեք անձերը. 1. Վահրամ Վրդ. Ազարեան, 2. Ղեւոնդ Վրդ. Մաքսուտեան, 3. Գնել կերպով) Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Վենգպեան։

Ա. Կռուարարք Վահրամ Վարդապետին համար յառաջագոյն բան մը չկրնար բեր. բայց երբ այս խեղճը Միաբանութեան մեծամասնութեան քուէով լուսարարապետութեան բարձր պաշտօնին արժանանալու... դժբաղդութիւնը ունեցաւ, այն ատեն, անոնք ամբաստանելու զինքը իբրև անբարոյական։ Բայց մինչ միայն ամբաստանելով գործ կը մնար, Պատուոյ ատեան կայ աչխարհիս վրայ։ Վահրամ վարդապետ այդպէս ալ գրած է Կ. Պոլսոյ Երուսաղէմի Փոխանորդ Դեր. Երէցեան Սրբազանին, որ յանուն իրեն դիմում թէ Ազգ. Կեդր. Պատ. Վարչութեան, այս ծրի զրպարտութեան համար Պոլիս կոչելու զինքն ու ամբաստանողները, դատուելու համար։

Թողունք որ Վահրամ վարդապետ և ամբաստանողները Պոլիս գան դատուելու, և մենք դառնանք Ղեւոնդ Վ.ի խնդրոյն։

Բ. Մէկ չուզեր վանքի մէջ բարձրանալ. ամէն ոք դէպի վեր կը ձգտի։ Սլելէտից ցնծութիւնը բարձր պաշտօն մ'է ան. ցուցած կը հրապուրէ հակառակորդաց մի քանիները՝ դէպի հոն ձգտիլ, և Ղեւոնդ Վրդ.ի գետինը գրաւել։ Բայց արժանի՞ք. — այդ մի՛ հարցնէք. զի աչխարհ արարած գիտէ թէ Ղեւոնդ Վ.ի արժանիքը բացառակ է. նոյն իսկ հակառակորդք ու ամբաստանողք կը խոստովանին զայս։ Սակայն արժանիքի չգոյութիւնը արտերնուն մարմարը կը ցրէ մինչ։ Կ'ուզեն գրաւել անոր դիրքը։ Ինչո՞վ։ կռիւը ողջ մնայ. բարեկարգութեան պատրուակը լաւագոյն միջոց։ Հայտնի ի գործ։ Եւ ահա քեզ սքանչելի բարեկենդան մը, ակսեալ... Բուն-Բարեկենդանէն, որ եօթը ամիսէ ի վեր կը շարունակուի, և չգիտեմ թէ այս պերեղաբոդին վերջը ե՞րբ պիտի գայ...

Ղեւոնդ Վ.ը իր բարձր դիրքն գլրելու համար՝ կռուասէր կուսակցութեան շարադրած ամբաստանագրին 21 յօդուածները աչքէ անցընենք մի անգամ։

1. Հողէր կ'առնէ. կը ծախէ։— Ի՞նչ ընէ, նստի միայն փիլամ ուտէ։

2. Այլոց համար ալ նոյնը (1.ը) ընելով, տեսակ մը միջնորդի դեր կը կատարէ և վանքին անպատուութիւն կը բերէ։ — Պռալո՛. մարդը դրամական գործառնութիւններ կ'ընէ, որոնք ո՛չ ոքի անպատուութիւն չեն բերեր, մանաւանդ երբ այդ գործառնութիւնները ընողը ահագին վանքի մը ելեւմտից Տեսուչն է։ Ընածը գողութիւն չէ, զեղծում չէ, ո՛չ ալ շանթած, (ականջը խօսի՝ կռուարարներէն՝ Սմբատ աբեղային, որ Սահակ կաթողիկոսէն՝ շանթածով 20 ոսկի փրցնել ուզեց։)

3. Անարժէք հողերը վանքին հաշուոյն կ'անցընէ, և արժէքաւորները իր վրայ կ'առնէ.—Սո՛ւտ։ Իրաւը լսեցէք։ Ղեւոնդ Վրդ. կ'առաջարկէ Տնօր. Ժողովին՝ վանքին դրամով վանքին համար երկու կտոր հող գնել, յայտնելով թէ անոնք մօտիկ ապագայի մէջ կրնան նպաստիկ արժէք պիտի ունենան։ Տնօրէն Ժողովը կը մերժէ, առարկելով թէ՝ վանքը պարտք ունի, հող չի կրնար գնել։ Այն ատեն Ղեւոնդ Վրդ. իր դրամով իրեն համար կ'առնէ նոյն հողերը, որոնք 7—8 ամիս ետքը քառապատիկ նրժէք կը ստանան։ Ողջամի՞տ ընթերցող, ըսէ, այս տեղ Ղեւոնդ Վ. յանցանք մը ունի՞։

4. Վանքը սուտ տագնապի մէջ ցուցնելով, նոր պարտքեր կ'ընէ։—Սակէց ինչ չահ կրնայ ունենալ Ղեւոնդ Վրդ. անձնապէս, չենք կրնար ըմբռնել. ինչպէս ամբաստանողք ալ չեն կրցած (.՝) ըմբռնել վանքին այն շահը, որուն համար կատարուած կրնան ըլալ այդ կերպ ցոյցերը։

5. Ծախուց ամսաւորները չի քններ և չի հարցներ Ելեւմտից վրայ։—Այդ ամսաւորները նախ Պատրիարքին կը ներկայանան. նա ինքը կը քննէ և վճարուի դրելով կը ստորագրէ։ Նաև, այդ ամսաւորներուն մեծ մասը ո՛չ ապաքէն կռուարարաց խմբի անդամներուն կողմանէ կը լեցուի, որո՛ւ դէմ կը բողոքեն, ասով ինքզինքին ամբաստանած չեն ըլար։

6. Այս կերպով պարտքը 10,000 ոսկի եղած է, մինչդեռ Աղեքսանդրիոյ գետինին վաճառումով գոցուած էր։— Այս կերպով գոյացած է 10,000 լիրայի պարտքը, թէ Ղեւոնդ Վրդ.ի... գեղծումներով. ի՞նչ ըսէնին իրենք ալ չեն գիտեր։ Կ'երեւի թէ ըսել կ'ուզեն. «Պաշտօնէից գործառնութեանց մէջ գեղծումներ տեղի կ'ունենան և Ղեւոնդ Վրդպ. չի հսկեր անոնց վրայ»։ ո՛չ ապաքէն այդ խորող և գեղծանողները իրենցմէ են, քանի որ իրենք են պաշտօնի վրայ։ Կը զարմանամ որ յանդգնաս (.՝) զիրար կ'ամբաստանեն։ Պատեհութիւն ունեցայ 9 տարուան հաշիւները աչքէ անցընելու. ծախուց դուռմարի առաւելութիւններ տեսայ այն հաշիւներու մէջ, որոնք ամբաստանագրի մէկ մասին ձեռքով մատակարարուած են։

7. Աւելորդ չէնքեր կը շինէ, փոխանակ Միաբանութեան կախուած բնակարանները նորոգելու։ — Ո՞րը աւելի կարեւոր է. հասութաբեր չէնք շինել, թէ դարերէ ի վեր վարդապետներ պահել կրցող խուցերը լայնցնել։ Ժողովրդային խօսք մը կայ, որ ասոյգ է. «խանութը տուն կը շինէ. տունը խանութ չի շիներ»։ Եթէ Պոլսոյ Թաղ. Սորհուրդներն ալ ժամանակին այս բանը կը ընդունքին հետեւած ըլլային... Օրթագիւղի Թաղականութիւնը, այսօր, կրկնակի հրաժարական ղրկելու հարկին մէջ չը պիտի ըլլար անշուշտ։

8. Վանքին համար առնուած կալուածները իր անուան արձանագրել տալով, հարկ կ'ըլլայ կալուածական տուրք վճարել։—Կ'երեւի թէ ստորագրողք կ'անգիտանան թէ՝ վանքին բարոյական անունին կարնամ գնել օրէնքով ներուած չըլլալով, հարկ կ'ըլլայ մասնաւոր միաբանի մը անունին առնել զայն օրինական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար։

9. Իրեն համար առած կալուածները փոխանակ ըստ օրինի վաղն ընելու, իր բարեկամաց անուններուն արձանագրել կ'ուտայ։—Օրէնքը որ և է միաբանի արգիլած չէ իր սեփական դոյից կարգադրութիւնը, քանի որ ողջ է նա, որո՛ւ ուզէ կրնայ տալ։ Սխա՛լ է արդեօք իմացածին թէ այս ամբաստանողներուն մէջ ալ ան միաբանները, որոնք իրենց ստակները նոար վանքերու մէջ դրած են չանգարգելու։ Ինչո՞ւ ուրեմն Ղեւոնդ Վրդ. ազատ չի լիներ իր կալուածները անտնտել իր շահաւոր տեսած կերպով, մանաւանդ երբ անոնք տակաւին ենթակայ են առուծախի գործողութեանց։

10. Մեծ-օթելը 12 տարիէ ի վեր դեռ արդիւնք չի բերեր, և Միաբանութեան չդիտցներ թէ քանի՞ վեր է և վարձքը ո՞ւր կ'երթայ։—Ապահովապէս՝ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք և Ղեւոնդ Վրդ.՝ Մեծ-Օթելի 12 տարուան վարձքերը պախ չեն ըրած վարձակալին։ Ես իմայեր եմ որ այդ 12 տարուան վարձքերը կանխիկ առնուած են և անոնցմով նոր չէնքեր շինուած։ Այս ի՞նչ ձեւնածութիւն է որ կ'ընեն հակառակորդք։ Իրենք աղէկ գիտնալու են ամէն բան, ինչո՞ւ կը հարցնեն թէ եանի՞վ եղած է, վարձքը ո՞ւր կ'երթայ։ Բայց ամբաստանութեանն իմ պէտք է։

11. Շէնքերը առանց ճարտարապետի՝ անճաշակ ու անհաչիւ կերպով կը շինէ։—Ղեւոնդ Վրդ.ի ճարտարապետական հմտութիւնը ճարտարապետներ միայն կրնան գնահատել, և ոչ իրենք։

12. Հանդուցեալ միաբանից Թողած կալուածոց վարձքերը վանքի հաշուոյն մէջ չանցըներ։—Դժուար չէ կարծեմ ըմբռնել թէ՝ այդ վարձքերը կը բարդուին՝ հանգուցեալին անուան յատկացեալ չէնքին պարտքը գոցելու. ապա թէ ո՛չ Յարութիւն Պատրիարք ուրիշի չէր կերցներ զանոնք։

13. Կալուածները վարձու տալու գործը ինք կը կատարէ, և ըստ օրինի յատուկ կալուածական չի կարդեր։— Զարմանալի չէ՞, երբ քանի մը յօդուածի վերը գանգատ կ'ընեն թէ ելեւմտից վրայ լաւ չի հսկեր, իսկ հոս ընդհակառակը կ'ամբաստանեն թէ ուղղակի կը հսկէ։

14. Տգէտ ու անկարող միաբանները կը յառաջացնէ, իր կուսակիցները շատցնելու համար։—Այս ալ շատ անիմաստ խօսք չէ՞, քանի որ յառաջացեալ պաշտօնեաներու վրայ իրենք կը գանուին մեծ մասամբ։ Իրենք են արդեօք տգէտներն ու անկարողները, զորս յառաջացուցած ըլլայ Ղեւոնդ Վրդ.։ Ալ ի՞նչ կուզեն.—Անշուշտ ելեւմտից ու դպրոցաց տեսչութիւնները ու Պոլսոյ Փոխանորդութիւնը. զի այդ երեք պաշտօնեաներու արդի տէրերը, Տ. Ղեւոնդ և Տ. Եղիշէ Վրդ.ներ ու Երէցեան Սրբազան, ըստ իրենց, տգէտներ ու անկարողներ ըլլալու են։ Արդեօք իրենց մէջ ամենէն գիտունը և ամենէն կարողը սա հակասութիւններով լի ամբաստանագիրը խմբագրո՞ղնէ։

15. Անկար ու տգէտներ Տնօրէն Ժողովոյ անդամ կ'ընէ։—Աւելի ճիշտ էր ըսել ծերեր ու փորձառուներ, որոնք գիտեն լուիկ գործել, և որոնք կ'ընարուին Միաբանական Ժողովէն, և ո՛չ Ղեւոնդ Վրդ.էն։

16. Վահրամ Վրդ.ը լուսարարապետ ընտրել կուտայ ապօրէն միջոցներ ի գործ դնելով։—Թողունք որ Վահրամ Վրդ.՝ Միաբ. Ժողովէն ընտրուած է. բայց կը հարցնենք, որոնք են այդ ապօրէն միջոցները. իրենց ագէտ ու ապիկար ընտրելին յաջողցնելու համար ի գործ դրած հնարքնե՞ր, թէ չէ՞ այդ հնարքները ոչնչացնելու համար եղած ջանքերը։ Ամէն մարդ ազատ է իր քուէն ուզածին տալու։

17. Դպրոցները, տպարանը, թանգարանը անխնամ թողած է։ Առանձնապէս Ղեւոնդ Վրդ.ը նայէր։ Ինչո՞ւ ուրեմն քիչ մը վերօք կը գանգատէին թէ ամէն գործ ինք կը ստանձնէ։ Պատրիարքին դէմ է այս գանգատը, թէ Ղեւոնդ Վրդ.ին։

18. Ընդհանուր գործակալի անուն մը առած, ամէն բան ինք կը վարէ կամ կը գործէ։— Հակասական չէ՞ այս հաստատած վերի գանգատներուն, Ղեւոնդ Վրդպ.ի գործունէութեան մեծ վկայութիւն չի տար՞. պարտա՞ է այս թէ գովեստ։ Ի՞նչ ընէ, երբ ամէն պաշտօնեայ իր վրայ խորհուրդներուն կը դիմէ, և նոյն իսկ Ս. Պատրիարքը։ ամէն խնդրոյ մէջ անոր աչակցութեան և աչխատութեան պէտք կ'ունենայ, և յարաբերական ու վարչական ամէն խնդրոյ ինքն է ամենէն հմուտ ու ձեռնտաս։ Այս վիճակին մէջ, գործել կը պարտի թէ անտարբեր կենալ իրենց պէս։

19. Հաչիւ չի տար։ — Սուտ կը խօսին։ Ղեւոնդ Վրդպ. ամեն չորս ամիսը անդամ մը Ս. Աթոռոյ ելեւմտից վիճակը ըստ օրինի կը ներկայէ Տնօ. Ժողովոյ. և ամեն տարեգլուխ՝ հաչուեփակը մատուցանելով՝ ամեն օրինական ձեւերով վաւերացնել տուած է։ Տնօրէն Ժողովը միայն կրնայ հաչիւ ուզել Ղեւոնդ Վրդպ.էն, Վանական Ժողովը, իր կարգին, Տնօրէն Ժողովէն կ'ուզէ հաչիւները։ Հետեւաբար կռուարարներն՝ Ղեւոնդ Վրդպ.էն հաչիւ ուզելը ապարդիւն է։ Երբ Տնօրէն Ժողովը, իր Ս. Նախագահով, կը յեռանդէ նոյն հաչիւները Միաբանական Ժողովին ներկայացնելը, անշուշտ իր պատճառներն ունի, որոնց պատասխանատուն Ս. Աթոռոյ վարչութիւնն է և ո՛չ Ղեւոնդ Վրդպ՝ անհատապէս։ Սակայն պահ մը ենթադրենք թէ՝ Վանական Ժողովին հաչիւները ալ Ղեւոնդ Վրդպ.ի պարտաւորութիւնն ըլլար և նա թաքնուր իր այդ պարտականութեան մէջ, և մինչեւ իսկ այրէր ոչնչացնէր ամեն հաչիւ ու թուղթ, և ըսէր «Հաչիւ չկայ»։ միթէ հաչիւներու արդիւնքը մէջտեղ չէ՞։ Նոյն իսկ հակառակորդաց ատութեան հաստատում։ Արքայանդրիոյ գեղինը ծախսելով մանրցոյ պարտքը տրուած է։ Արդ, կը հարցնեմ, ինչո՞վ կանգնուեցան Երուսաղէմի ու Եաֆայի մէջ այնքան չէնքեր, որոնց արժէքը այսօր 40,000 լիրայէն աւելի կը գնահատուին, ոչ ապաքէն Ղեւոնդ Վրդպ.ի երանելեաց անդուլ ջանից, անքուն աքնութեանց ու աչարրութեան արդիւնքն են. ո՞վ կրնայ ուրանալ այս կէտը։ Եթէ հնչուոց տեսարները իրենցմէ ծածուկ մնացած են, այս՝ անհոգին չէնքերն ալ ծածկուած են աչքերնէն։ Այս չէնքերուն մէջ միաբանական մասնակցութիւնը 8-10 հազար լիրայն չանցներ, ըսել է 30 հազար լիրայէն աւելի կալուած աւելցուցեր է Ղեւոնդ Վրդպ. իր պաշտօնավարութեան միջոցին։ Ազգային ո՞ր մէկ հաստատութիւն 1000 լիրայի կալուած կ'աւելցնէ տարին... եթէ չի պակսեցներ։

20. Պատարագ չըներ. եկեղեցի չերթար։ —«Ա՜յ ձեզ, դպրաց վարիչներ։ Ղեղծաւորաց» կըսէ Յիսուս. և կը յայտնէ թէ մաքսաւոր Ղեւոնդ Վրդ.ը աւելի արդարացեալ կիլնէ ի առն, քան ինքզինքին գովող, պատարագ կրնեմ, խունկ կը ծխեմ ըսող փարիսեցի վարդապետները, որոնց համար պատարագիչը արհեստ մը դարձած է և չէ հաւատոյ կամ զղջմանց արդիւնք։ Թէեւ Ղեւոնդ Վրդ.ը այս բաները չըներէր, բայց անոր սիրտը ոսկեղէն բուրվառ մը եղած է վանքին համար, 30 տարիներէ ի վեր, և անոր մէջ կը ճենճերի աչխատութեան կնդրուկը, որուն անուշ հոտը, ես կարծեմ թէ, շատ մը կեղծաւոր վարդապետներու պատարագներէն աւելի հեշտին կերպով կը բարձրանայ դէպի երկինք։

Զէ՛։ Ամբողջ թաղ մը, իր սենեակներով և իւրացուցեր է, մինչդեռ ուրիշ միաբաններ խուցերու մէջ կը նեղուին։— Ճիշտ է, ամբողջ թաղ մը Ղեւոնդ Վրդ.ի տրամադրութեան տակ կը գտնուի. սակայն անոր մէջ իր անձնակցներն երկու սենեակ միայն կը գործածէ, մէկը իրբեւ ընդունելութեան սենեակ և միւսը իրբեւ ննջարան. միւսները՝ յարաբերական և ելմտական դիւանները յատկացուած են։ Արդեօք երկու սենեակ շատ կը տեսնուն Ղեւոնդ Վրդ.ին համար։

Ընթերցողը տեսաւ և հասկցաւ անշուշտ այս 21 յօդուածներու արժէքը։ Կը մնայ մեզ ուրեմն անցնիլ երրորդ անձին։

Գ. Ինչպէս ըսինք, կռուարարաց հակառակութեան առարկայ եղող երրորդ (աւելի ճիշտ՝ առաջին) անձը՝ նոյն իսկ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն է, որուն դէմ բացարձակ կերպով ընդվզիլ չեն համարձակիր անշուշտ։ Զի այս կռուարարները գիտեն թէ հաչիւները Աթոռին Պատէն պէտք է պահանջել, և ո՛չ Ղեւոնդ Վրդ.էն։ Անոնք գիտեն թէ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը չատ լաւ կը հսկէ Ղեւոնդ Վրդ.ի գործառնութեանց ու մատակարարութեան վրայ։ Անոնք գիտեն թէ՝ եթէ Ղեւոնդ Վրդ. պզտիկ զեղծում մը գործէ, Աթոռին Պէռը կրնայ զայն մէկ հարուածով գլորել մինչև... Դեթսեմանի ձորը։ Ամեն Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն, եթէ ուզէ, կրնայ վայրկենապէս դադրեցնել Ղեւոնդ Վրդ.ը իր պաշտօնէն. և երբ չի դադրեցներ, կը հաւանիք թէ դոհ է իրմէն, թէ կը գնահատէ անոր ջանքերը և կուզէ միշտ անոր աչխատութեամբ օժանդ Ս. Աթոռը։ Ասոնք ակներեւ են։ Ըսել է թէ՝ այս կռուարարները երբ կ'ամբաստանեն Ղեւոնդ Վրդ.ը բարձրագոչ ձայնով, լուսանցն՝ խուլ կերպով լարուած են Ս. Աթոռոյ պատասխանելի Պատին դէմ և անուղղակի կերպով կը բողոքեն Անոր դէմ, ըսելով թէ՝ ամեն բան Ղեւոնդ Վրդ.ին յանձներ է։ Վատութիւն չէ՞ այս, երբ Պատրիարքին դէմ կը զայրանան ու Ղեւոնդ Վրդ.ը կը հարուածեն։

Ադգ. Կեդր. պատասխանելի Վարչութիւնը պէտք է կարուկ կերպով վերջ տայ այս խայտառակութեանց, երբ Ամեն Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն, իր խոնարհասէր ծերութեան բերմամբ, տնկարող կը գտնուի կարդ մը կռուաբեր վարդապետներու ազմուկն ու ժխորը լռեցնելու և անոնց կատաղութիւնը զսպելու։

ԴԻՏԱԿ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ

ՔԱՍԻՄ 226

ԿՆՃՈՍ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ
ՅԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՆԳԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

Վասցին հետզհետէ կը սաստկացնէր զայրոյթը հանքատէրին նկատմամբ և կը կրկներ առաջարկը Շաւարշի՝ Տիկին Շարամովի հետ զայն ամուսնացնելու համար։ Երիտասարդը որ առաջին անգամ ցնցուած էր այս անակնկալ առաջարկէն, հիմա ատիճանաբար կ'ընտելանար անոր և Տիկին Շարամովի հետ ամուսնանալու մէջ անտեղութիւն մը չգտնելէ զատ, նոյն իսկ բարերաղդութիւն մ'ալ կը նկատէր զայն։ Այացը առջեւ կը պատկերացնէր Սոֆիի անմսան գեղեցկութիւնը, Շարամովի նաթանտերը ու անսպառ միլիոնները, որոնք բաւական էին իր իսկ կեանքը ապահովելու համար։ Սակայն որոշում մը տալու, հաստատելու յայտնելու բնաւ չէր համարձակեր և միշտ լուռ կը մնար խօսակիցին անվերջ թախանձանքներուն հանդէպ։

Շաւարշի սկզբունքը եղած էր միշտ վերապահութեամբ շարժիլ և զգուշաւոր ընթացքի մը հետեւիլ։ Հիմա, վրայիկն առաջարկին համակերպելով, մասնակցած պիտի ըլար նաև Շարամովի սպանութեան և սանկ ոճրագործութիւն մը բնաւ դրծին չէր գարուստի առանց իր վերջնական պատասխանը տալու վրայինն ոտքի կանգնելու ցուց, անոր հետ մէկտեղ դուրս ելաւ զբօսարանէն, ուրիշ առիթի ձգելով այս խնդրոյն վրայ արձակ համարձակ խորհրդածելը։

Ը.

Սեփոնի Բարիզէ ղրկած առաջին հեռագիրն ու իրարու յաջորդող նամակները մեծ ոգեւորութիւն մը մղացուցին Մելլինէի բնակարանին մէջ։ Միաճիին մեկնելէն ի վեր մտերմութիւնը ա՛լ աւելի չեղուած էր վարժուհիին և Օրիորդ Շարամովի միջեւ, որոնք գրեթէ միշտ միասին կ'ապրէին։ Մելլինէ քանի առաջ տանէր ընտանութիւնը վարժուհիին հետ՝ այնչափ կը գրաւուէր անով և ուրախ կ'ըլլար ասանկ ուշիմ ու խելացաւ բարեկամուհի մը ստացած ըլլալուն համար։ Ա՛լ գաղտնիք չկար գրեթէ իրենց միջեւ և Սեփոնի գրութիւնները մէկտեղ կարդալով կը խորհրդակցէին իրենց հետաքրքիր ուղղութեան նկատմամբ։ Սմսուան մը մէջ Միաճիին գրած նամակներէն և մանաւանդ անոր Տիկին Շարամովի հետ ունեցած տեսակցութեան արդիւնքէն կը հետեւէր թէ Օր. Մելլինէ եթէ նախանձախնդիր է ընտանեկան պատուոյն պէտք է անմիջապէս Բարիզ փութայ, նոյն իսկ Սեփոնի թելադրութիւնն ալ այն էր, ինչ որ սակայն դիւրաբեր չէր կրնար գործադրուիլ Մելլինէի կողմէ, քանի որ թիւռառ մայրը ժամ մը իսկ չէր ուզեր բաժնուիլ Սիբարիսի կենակցութենէն։

Մեկնումի այս պարագան ամէնէն ծանր պիտի էր վարժուհիին ալ համար, որ բոլորովին չուարած՝ վերջին ծայր կը զայրացնար ամուսնոյն դէմ, որ սանկ թելադրութիւններ ընելով օրիորդին, պիտի զրկէր զերեզ անոր թանկագին պաշտպանութենէն ու նախանձելի դիրքնութենէն։

Սարգիս և Մելլինէ մէկ երկու օր չարունակ մտածեցին Բարիզ երթալու խնդրոյն վրայ։ Զերթալ՝ ընտանիքի փճացումը պիտի ըլլար, երթալ՝ Սիբարիսիէն հեռանալու պիտի տիպէր զիրենք, այս երկու պարագաներէն և ոչ մէկուն կրնային որոշում մը տալ։ Օրիորդը վերջապէս վճռական որոշումը տուաւ ու վարժուհին կանչելով,

—Զեղմէ բաժնուիլ անհարիւն է լինձ, Տիկի՛ն Փառանձ, ըսաւ։ եթէ դուք ալ նոյն զգացումը կը տածէք ինձ նկատմամբ, պիտի խնդրեմ որ ձեր զաւակներն ալ առնենք ու մէկտեղ Բարիզ երթանք կարճ ժամանակուան մը համար։

Վարժուհին այլայլեցաւ. սանկ առաջարկի մը բնաւ չէր սպասեր։ Ծուղումին սաստկութենէն չկրնալով պատասխանել, վայրկեանի մը չափ լուռ մնաց։

—Անտեղութիւն մը կը դանեք առաջարկիս մէջ, հարցուց Մելլինէ։ Ճամբորդութիւն չընողին համար դուցէ դժուար երեւայ այս պարագան. բայց ես որ մէկ քանի անդամ ճամբորդած եմ, գիտեմ որ պարզ գիւղացիներ մը տարբեր բան չէ մեր Բարիզ երթալը։ Տուները իրենց բնական վիճակին մէջ կը ձգենք, ուր կը հսկեն ծառաները։ Ձերմակեղէնները ու հագուստները միայն կ'առնենք, բաղնիք երթալու պէս կը մտնենք չոգենաւ. ա՛լ անկէ ետք մտածելիք չունինք։

—Ոչ, կրկնաց վարժուհին, յուզուած առաջին տպաւորութիւնը փարատելով. ճամբու դժուարութիւններուն վրայ բնաւ չեմ խորհիր, քանի որ հոն ալ ձեր ընկերակցութիւնը պիտի վայելեմ, մինակ թէ չեմ գիտեր թէ, ասանկ հիմնական տեղափոխութեան մը համար կրնա՞մ ես իմ գլխուս որոշում տալ։

—Բայց ինքնագլուխ չպիտի տաք ձեր որոշումը, առարկեց Մելլինէ, մեր երեքին խորհրդակցութեամբն է որ պիտի ընկերանք մեզ և չեմ կարծեր որ Սեփոն էֆֆն առարկութիւն յարուցանէ։

Վարժուհին թեւ հոգի կուտար անդամ մը Բարիզ այցելելու համար, բայց նկատումներ կային որոնք կը սահմանէին զինքը ղրջահայեաց ըլլալու։ Սմսուինը արդարեւ կը յարգէր Մելլինէն, կը փափաքէր որ անոր ամէն կամքը գործադրուի, բայց արդեօք աս տեղափոխութեան համար ի՞նչ պիտի ըսէր։ Եթէ մինակ իրենք ըլլային, մինչեւ մէկ ատիճան կը դիւրանար գործը, բայց Սիբարիսին ալ իրենց հետ էր, ընտանիքին թանկագին աւանդը, որուն վրայ հիմա ա՛լ աւելի կրկնապատկած էր խնամքը ամուսնոյն բացակայութեան պատճառաւ, և չէր գիտեր որ ասանկ նուիրական տղեկ մը տեղէ տեղ փոխադրելը ի՞նչ հետեւանք կրնար ունենալ։ Ասոնց ամէնքը վայրկեանի մը մէջ եկան անցան վարժուհիին խորհրդածութենէն որ չկրնալով որոշում մը տալ, շարունակեց մտածել։

Մելլինէ կը կռահէր խօսակիցին մտատանջութեան պատճառը, գիտէր որ Սիրարիսին վրայ մինակ կը խորհէր վարժուհին, ուստի զայն ապահովցնելու գիտումով։

—Նախ սա ըսէք թէ, հարցուց, ձեր տեսակէտով անտեղութիւն մը կը դանէք այս ճամբորդութեան մէջ։

—Ո՛չ, ո՛չ, պատասխանեց վարժուհին. ընդհակառակը բարեբախտութիւն մը կը նկատեմ ես՝ ձեզ ընկերակցիլը. բայց փոքրիկները կան, Սիրարիսին ու Եւգինէն, որոնց համար չեմ գիտեր թէ, անպատշաճ հետեւանք մը չունենար տեղափոխութիւնը։

—Ընդհակառակը, պատասխանեց Մելլինէ, ծովու ճամբորդութիւնը ա՛լ աւելի կը կազդուրէ զանոնք և մտրեղբայրս, որ հոս անօգուտ մէկը կը կարծուի, պիտի տեսնաք որ ճամբորդութեան մէջ ի՞նչ խնամք ու գուրգուրանք պիտի տածէ մեր ամէնուն նկատմամբ և ոՀրչափ պիտի ջանայ հանդիստ կերպով տանիլ տղաքը։

—Ամէն պարագայի մէջ, վայրկենաբար լուծուելիք խնդիր մը չէ սա՛կա, ըսաւ վարժուհին, և կը կարծեմ որ, մէկ քանի օր խորհիլ և կամ Սեփոնիկին կարծիքը հարցնել չատ տրամաբանական պիտի ըլլայ ինձ համար։

Վարժուհին այս արդարացի առարկութեան դէմ անօգուտ պիտի ըլլար պնդել. ուստի Մելլինէ խօսակցութեան ընթացքը փոխեց և թոյլ տուաւ որ խօսակիցը մէջտեղ ունենայ ա՛լ աւելի լերջութեամբ ուսումնասիրելու խնդիրը։

(Շարունակելի)

ՂԿԺՈՏՅՈ

ՂՈՇԱՍՂ տարի

Վանեցի մի ծերունու վերաբերմամբ զրպարտություն տարածելու մասին դատավարությունը։ Ամերիկայի Ազգային Դատարանի դատավոր Ռոբերտ Ֆիլիպսը հրամայեց դադարեցնել գործը, քանի որ մեղադրյալը մահացել է։ Ֆիլիպսը նաև հրամայեց հանել դատարանական գրասենյակի գրանցումներից։

Ամերիկայի Ազգային Դատարանի դատավոր Ռոբերտ Ֆիլիպսը հրամայեց դադարեցնել Ամերիկայի Ազգային Դատարանի դատավարությունը, որը հարուցվել էր Վանեցի մի ծերունու դեմ զրպարտություն տարածելու մեղադրանքով։ Դատավորը հրամայեց հանել գրանցումները դատարանական գրասենյակի գրանցումներից։ Դատավարությունը դադարեցվեց, քանի որ մեղադրյալը մահացել է։

Դատարանը հրամայեց հանել գրանցումները

(ոպաէք որ երկնքէն Ֆիրեաստ թափի և այնպէս վարժարանները նորոգուին։ Ֆանուն Ասատոյ վերջ տուէք անուն ի խնդրիներուն և իրը կրօնակից՝ աշխատինք ժողովուրդին քրտինքովը վատնուած տասնոցներով մանկտիին սպանանցող կրթական վանդին ա-ռաջքը առնել որովհետև վաղը միւս որ երբ ձմեռը ձիւնը գայ, անտանելի կրլլայ խարխուլ դպրոցի մը մէջ պըզտիկ մանուկներուն վիճակը։

Այս է իմ խղճէս բղխող առաջին և վերջին խօսքը իբր կրթասէր։

ՀԱՅԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Ինչպէս յարգելի յօդուածագիրը դիտել կուտայ, ցաւալի յայտնութիւնով մը անձնականութեան քմայքներն են որ աւելի կը տիրեն մեր Թաղ. Խորհրդարաններուն մէջ, քան օգտակար և հրանգիչ թելադրութիւններ։ Նաւլը-Գարաի թաղը իր կոկիկ եկեղեցիով ու վարժարանով պէտք չէ որ խրծանքի առարկայ դառնայ անպէտ վէճերու համար, որոնք ոչ հիմ ունին եւ ոչ ալ եւ է կարեւոր հանգամանք։ Թաղական Խորհուրդին ինչպէս նաեւ Կրթական Մասնախաւամբին մէջ աշխատողներ չեն որ կը պակասին, միայն պէտք է որ ձիրքը սիրաշահել գիտնան, ու տեղի չի տան քննադատութիւններու որոնք հետզհետէ անտանելի կը դառնան անկեղծօրէն խօսելով։ Մանզումէ այն հաւատքը ունի թէ Թաղ. Խորհուրդը նկատողութեան պիտի առնէ անկողմնակալ յօդուածագրին թելադրութիւնները ու առաջին առթիւ սիրաշահելով Կրթական Մասնախաւամբին անդամները բարւոք վիճակի մը մէջ պիտի թողու թէ՝ եկեղեցին և թէ դպրոցին գործերը որոնք եթէ անմիջական բարենորոգում մը չ'ըստանան անուշտ յաջողական խօսքի նիւթ պիտի ծառայարարին բոլոր Թաղեցիներուն մէջ, թէ՝ գարեջրատուները եւ թէ գինեասուները ինչպէս դիտել կուտայ Պ. յօդուածագիրը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Մեպտ. 2/15 Մեպտ. Դշ.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	$31^1/_2$	փր.
»միջնատեսակ և Բումէլի	30-31	»
Ճերմակ Ս. լիպրայէն պակաս	$8^1/_2$	ղշ.
» Բ. »	$8^3/_4$-9	»
Մանլիթ (խառն) »	10-$10^1/_2$	»
» (հաճարով) »	11-$11^1/_2$	»

Այսօր ժամանեց Բումէլի 29 վակոն լիպրայէն պակաս $9^1/_4$-$9^3/_4$ կարծր 11 ղրուշ։

ԱԼԻՒԻՐ

Տեղական քրքում Ա. պարկը	70	ղ.
» » Բ. և Գ. »	65-68	»

ԹԵՓ

Օխան $15^3/_4$-16 փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը 11 ղրշ. գրիւը		
Երկրորդ »	$10^1/_4$-$10^1/_2$	»

ՄԻՍԻՐ

Օխան 27-29 փարա։

Այսօր ժամանեց 1 վակոն ցորեն Ա. Նասոլ։

Ալիք, Վարնա 2500 պարկ, Ա. 2-75, Գրնա 67-70 ղր.։ Քէօսթէնճէ 1750 պարկ, Բ. ըստ տեսակին 72-73, Գ. ըստ տեսակին 72-73 ղր.։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Մեպտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3% 3% Français)	97	52
Ռէնթ (Tab. Turcs)	386	—
Գինսօլիտ (R. Turque D.)	31	17
Նրկաթուղի (Lots Turcs)	124	—
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	578	—
Թրանսվալ (Transvaal)	102	—

«Ատամնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ» Կարդալ Դ. երես

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 86

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՊ

ԷՄԻԼ ԶՈՒԱ

ԻԷ.

Մարդասպանները յիմար սարսափի մը բռնուած, քիչ մնաց տիկին Ռաքէնի գրած կիսկատար Նախադասութիւնը պիտի ամբողջացնէին բարձրաձայն։ Այս վրիժառու ձեռքին կը նայէին վրդով և պիշ ակնարկներով, երբ յանկարծ, այդ ձեռքը մինչացնցումի մը ենթարկուեցաւ և ճպղեցաւ մնաց սեղանին վրայ, յետոյ սահեցաւ ինկաւ ծունկն ի վար, կենդանազուրկ միսի կտորի մը պէս։ Անդամալուծութիւնը դարձեալ եկած էր և արդիւած էր պատուհասը։ Միչօ և Օլիվիէ նորէն նրատեցան յուսահատ, մինչ Թերէզ և Լոռան կը ճաչակէին այնքան դառն ուրախութիւն մը որ կարծես պիտի ուշաթափէին իրենց կուրծքին տակ բաբախող ալրիւնին բուռն մակընթացութենէն։

Կրիվէ նեղացած էր իր խօսքին հաւատք չընծայուելուն համար։ Մտածեց որ ատենը հասած էր իր անսխալականութիւնը փայլեցնելու, ամբողջացնելով անդամալուծին կիսկատար նախադասութիւնը։ Երբ ամէնքը կը փնտռէին այդ նախադասութեան իմաստը,

—Շատ որոշ է, ըսաւ ան, տիկինին աչքերուն մէջ կը գուշակեմ ամբողջ խօսքը. ես, իմ մասիս պէտք չունիմ որ հոն սեղանի մը վրայ գրէ։ անոր մէկ նայուածքը ինձի կը բաւէ իր մտադրածը հասկնալու... հիմա ըսել կ'ուզէ որ «Թերէզ և Լոռան են իմ բարի խնամակալներս»։

Կրիվէ իր խելացութիւնը ծափահարեց ինքնիրեն. որովհետեւ ամբողջ հաւաքածը իր կարծիքը ընդունեց. հրատիրեալները սկսան գովեստը ընել ամուսիններուն, որոնք այնքան բարեացակամ էին հէգ կնան նկատմամբ։

—Ապահովաբար։ բան մ'ծանր կերպով ծեր Միչօ, տիկին Ռաքէն ուզեց իր շնորհակալութիւնները յայտնել այն քաղցր հոգածութեան համար որուն առարկայ կ'ըլլայ իր զաւկներէն։ ասիկայ պատիւ մըն է ամբողջ ընտանիքին։

Եւ աւելցուց՝ տօմիսները ձեռք առնելով։

—Օ՛ն, շարունակենք... ուր էինք. Կրիվէ կարծեմ «քի-շեօը» պիտի դնէր։

Կրիվէ դրաւ քարը։ Խաղը շարունակուեցաւ անմտօրէն ու միօրինակ։

Անդամալուծը կը նայէր իր ձեռքին, անակնկալ յուսահատութեան մը մէջ խորասուզուած։ Ձեռքը դինք մատնած էր. զայն հիմա կապարի պէս ծանր կ'ղդար, ա՛լ երբեք չպիտի կրնար զայն վեր վերցնել։ Երկինք չէ՞ր ուզեր որ Բամբլի վրէժը լուծուի, և ահա անոր մարը ձեռքէն խլած էր այն միակ միջոցը որով ան ցոյց պիտի տար մարդոց սպանութիւնը՝ որուն զոհուած էր։ Եւ թշուառ կինը կ'ըսէր ինքնիրեն թէ իրեն համար լաւագոյն էր երթալ զաւկին միանալը հոգին մէջ։ Աչքերը գոցեց, ինքզինքը ա՛լ անօգուտ զգալով և արդէն իսկ հաւատալ սկսելով թէ, գերեզմանին մթութեան մէջ կը գտնուի ալիւս։

ԻԸ.

Թերէզ և Լոռան երկու ամիսէ ի նակուեցաւ անմտօրէն ու միօրինակ։

Անդամալուծը կը նայէր իր ձեռքին, անակնկալ յուսահատութեան մը մէջ խորասուզուած։ Ձեռքը դինք մատնած էր. զայն հիմա կապարի պէս ծանր կ'ղդար, ա՛լ երբեք չպիտի կրնար զայն վեր վերցնել։ Երկինք չէ՞ր ուզեր որ Բամբլի վրէժը լուծուի, և ահա անոր մարը ձեռքէն խլած էր այն միակ միջոցը որով ան ցոյց պիտի տար մարդոց սպանութիւնը՝ որուն զոհուած էր։ Եւ թշուառ կինը կ'ըսէր ինքնիրեն թէ իրեն համար լաւագոյն էր երթալ զաւկին միանալը հոգին մէջ։ Աչքերը գոցեց, ինքզինքը ա՛լ անօգուտ զգալով և արդէն իսկ հաւատալ սկսելով թէ, գերեզմանին մթութեան մէջ կը գտնուի ալիւս։

Բ. ԴՐԱՆ թարգման Սատրէթին պէշ երէկ Եւրոպա մեկնեցաւ արձակուրդով։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ վարչութեան անգլիական և հողանատական նոր պատուիրակ և Անգլիոյ դեսպանատան Ա. թարգման Մ. Պլօք վաղը Պոլիս կուգայ։

ԱՆԿԼԻՒԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Ասկէց առաջ արդէն գրած էինք թէ, Երուսաղէմի և Ճիպրայիլի անկիլիան եպիսկոպոսները, հարցուցած էին Ցունաց Պատրիարքարանին թէ, այն տեղերը ուր օրթոտոքս եկեղեցական չկայ, անկիլիան կղերը կրնա՞յ օրթոտոքս եկեղեցիին խորհուրդները կատարել։ Այդ հարցը քննելու համար յանձնաժողով մը կազմուած էր, որ իր տեղեկագիրը մատոյց երէկ Սինօդին։ Որովհետեւ տեղեկագիրը վերջական որոշում մը չյայտներ եւ հարցումը ուղղուած էր նաեւ Անկեանդրիոյ եւ Նրուսաղէմի Պատրիարքարաններուն ալ, Սինօդը որոշեց որ տեղեկագիրը ղրկուի նոյն Պատրիարքութեանց, որոնք իրենց տեսակէտները պիտի հաղորդեն Պոլսոյ Պատրիարքարանին։

ՅԷՆԷՐԻ Ցունաց ազգ. մեծ վարժարանին հոգաբարձութիւնը 1500 ոսկիի գումարով մը հիմնապէս կը նորոգէ վարժարանը եւ նոր զարկ մը պիտի տայ անոր։ Աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Պ. Մարշալ, երէկ Բէօսթէէնճէ մեկնեցաւ Ռումանական շոգենաւով, դիմաւորելու համար դեսպանուհին որ Եւրոպայէն կուգայ։

ԿՍՑՍ. ԻՐԱՏԷՒ մը համաձայն, Էնսիրնէի, Սելանիկի և Մանաստիրի հանգիստներէն կական աղաք պիտի ընդունուին Պոլսոյ քարտիրագոյն վարժարանները։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ միջև կարգ մը բանակցութեանց համար Պուքրէշի և Աթէնքի պարսկական դեսպան Միրզա Իպրահիմ խան, որ Պոլիս կը գտնուի այժմ, քանի մը օրէն Աթէնք պիտի մեկնի։

ՀԱԼԻԲԱԼԻի երկաթգործական վարժարանին մէջ մասնաւոր դասարան մը պիտի բացուի, Եէմէնցի 12 տղոց համար, որոնք երկաթգործութիւն և Օսմաներէն պիտի սորվին։

ՀԻՃԱԶի երկաթուղիին համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 71,682,355 ղրուշի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Պետական Խորհուրդը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ օրմ. երկիրներու մէջ հնութիւնները լաւ պահպանելու և հնութիւն գտնուած տեղերու քարտէզները պահպանելու համար։ Կայս. Թանգարանին անօրէն Համի պէյ հնդաբթի օրը ներկայ պիտի գտնուի նոյն խորհրդակցութեանց։

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդին մէջ առաջին նիստը գումարեց այն յանձնաժողովը որ Թուրքիոյ ապահովագրական ընկերութեանց նկատմամբ նոր կանոնագիր մը պիտի պատրաստէ։ Յանձնաժողովին անդամներն են.—Պետական Խորհուրդէն՝ Զարեհ էֆ. Տիլկեր, Նազիֆ Սուրուրի պէյ և Միխալաքի էֆ.։ Արտաքին գործոց Նախարարութենէն Սուպհի պէյ և ոստիկանութեան Նախարարութենէն՝ քնիլ Խորհուրդին Նախագահ Մէհմէտ Սալի պէյ։ Դատական Նախարարութիւնն ալ ներկայացուցիչ մը պիտի կարգէ։ Յանձնաժողովը նկատի առաւ նախապէս պատրաստուած օրինագիծը և կարգ մը քաղեփոխումներ և յաւելումներ ըրաւ։

ՏԱՍՆՈՐԴՆԵՐԸ.—Եկեղեցական Նախարարութիւնը ծանոյց թէ տասանորդի վարձակալները եթէ որոշեալ պայմանամին չվճարեն Ա. մասնավճարը, նախ ազդարարագիր մը պէտք է ուղղել, որուն պայմանամուն լրանալէն վերջ, հակէ չկայ Բ. ազդարարագիր մը ուղղելու, այլ պէտք է անուր-դով ծախել արգելքի տակ առնուած ստացուածքը։

ԿՐԹԱԿԱՆ պաշտօնարանը ծանոյց թէ, Կրթական տուրքին համար (Հիսսեի Մեաարիֆ) օսմ. դրամ միայն պէտք է ընդունիլ։

ԲԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Առողջապահական բարձր խորհուրդը 5 օրուան քարանթինա դրաւ Մարսիլիոյ ժամանումներուն դէմ։

—Սիրիական Տրիպոլսէն մինչեւ Իսկէնտէրուն՝ ծովեզերքին դէմ դրուած 5 օրուան քարանթինան, պիտի գործադրուի նաեւ Իսկէնտէրունէն մինչեւ Բայաս ծովեզրին ժամանումներուն համար։

—Կիր. և Բշ. օրերը Հալէպի մէջ քոլէրայէ 4 դէպք և 3 մահ. Պիրէճիքի մէջ 2 դէպք և 3 մահ. Ուրֆայի մէջ 1 դէպք. Դամասկոսի մէջ 9 դէպք և 6 մահ. Սիւրիոյ Տրիպոլսոյ մէջ 2 դէպք և մահ։ Իսկէնտէրունի մէջ ոչինչ։

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան մասնագիտական խորհուրդին նախագահ Եբամ էֆ. որ Դոնիա գացած էր, Պոլիս դարձաւ։

ՍԸՐ ՊԱՊԿՆԿԹԸՆ ՍՄԻԹ, որ Անգլիոյ թղթատարական նախարարութեան խորհրդական կարգուած էր, երէկ մեկնեցաւ Պոլսէն Լօնտոն իր տիկնոջը հետ։ Հանր. Պարտքի վարչութեան, Օսմ. Պանքայի և ուրիշ դրամական հաստատութեանց բարձր պաշտօնատարները ողջերթի գացած էին։

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ էֆ. Պարոնիկեան որ մէկ ու կէս ամիսէ ի վեր հեմիպլեգիայէ կը տառապէր, ապաքինած ըլլալով այսօրուանէ կը սկսի իր պաշտօնին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ.— Կնոջ մը կասաւուած մարմինը.—Շաբաթ օր, Իրիկուան մօտ, Բարթալի ծովեզերքը պատուղները իմաց տալին ոստիկանութեան թէ մարդկային բեկոր մը, բազուկ մը կը ծփար ջուրին վրայ։ Մարդկային այդ բեկորը դեղարան տարուեցաւ և հաստատուեցաւ թէ անիկա երիտասարդ կնոջ մը կը պատկանի։ Բազուկին մէկ մատին վրայ մատանի մը կար։ Անմիջապէս քննութիւն բացաւ ոստիկանութիւնը, բայց ցարդ ոչ է արդիւնք մեռաց չերեւաց Հրոյցներու համաձայն ոճիրը գործուած է Հէյդէլիի մէջ. խումբ մը մարդիկ քանի մը օր առաջ գիշեր մը կղզին կասկածելի մէկ տունը տարած էին—կ'ըսուի—երիտասարդուհի մը, զոր մարեցուցած են իրենց չար նպատակին իրագործման համար և յետոյ սպանած, կտոր կտոր ըրած ու ծովը նետած։ Հիմա մարմնին միւս մասերը կը փնտռուին։

ԱՐԿԱՆ.— Ղալաթիոյ Սալտնին կին պաշտօնեայ Բաթիմայի աղջիկը Էլէնի երկու զաւակներուն հետ, երէկ ժամը $9^1/_2$ Ղալաթիոյ քարափին առջև, մակոյկէն դուրս եկած ժամանակ հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով ծովը ինկաւ։ Սալտնին քսմիսէր էֆէնտի էֆ. օգնութեան փութաց և պարզ լոգանքով մը միայն աղատեց արկածեալ կինը։ Էֆէնտի էֆ. կառք մը վարձելով Ղալաթիոյ իր բնակարանը ղրկեց կինը։

—Սկիտարի բնակիչներէն Սարգիս Անտոնեան էֆ. առջի իրիկուն Շիրքէթի 23 թիւ շոգենաւով երբ տուն կը վերադառնար, ուսքը շոգենաւին և նաւամատոյցին միջև մնալով, ճզմուեցաւ։

ԵՐԿՐՆՇԱՐԺ.— Շբ. օր Գանայի Բոլ Հիսար դաստակին մէջ երկրաշարժի երկու ցնցումներ զգացուած են առանց վնասի։

ԳԻՍԿ.— Նախընթաց իրիկուն Եալը Բէշօլի ծովեզերը մարդկային դիակ մը տեսնուեցաւ։ Մինչև Ղալաթիա քաշուեցաւ, ուր ցամաք հանուեցաւ։ Դիակը տարբաղադրուած ըլլալով անոր ինքնութիւնը չկրցաւ հաստատուիլ։ Կը կարծուի թէ, ասիկայ դիակն է այն ճամբորդին, որ անցած Շբ. իրիկուն ինքզինքը ծովը նետեց Մախսուսէի վերի իրենց միացման անկիւններուն մէջ կը տապալէին։ Մէկզմէկով կը տապալէին։ Ատելութիւնը փամայ կամաց ծնաւ իրենց մէջ, վերջ ի վերոյ խուլ սպանդալիքներով լեցուն բարկացած նայուածքներ կանան նետել իրարու։

Ատելութիւնը անխուսափելի էր։ Անոնք իրար սիրած էին անսանձաբար, բոլորովին արիւնոտ ջերմ կիրքով մը, և յետոյ, սպանութեան դէպքերուն մէջ իրենց սէրը վախի փոխուած էր, իրենց համբոյրներուն մէջ բիրտ սոսկում մը զգացած էին։ Հիմա, այն տատապանքին մէջ, որուն կ'ենթարկէր զիրենք ամուսնութիւնը ու կեանքը ընդհանրապէս, մէկզմէկու դէմ կ'ըմբոստանային և կը զայրանային։

Ահռելի ատելութիւն մը եղաւ ասիկա՝ սոսկալի պոռթկումներով։ Աղէկ կ'ղգային թէ մէկզմէկու սրտեղութիւն կը պատճառէին։ իրենք իրենց կ'ըսէին թէ անդորր կեանք մը պիտի վարէին եթէ միշտ դէմ դէմի չըլլային հոն։ Երբ իրարու քով ըլլային իրենց կը թուէր թէ ահագին բեռ մը կը ճնշէր զիրենք, ու երբ կուգէին այդ բեռը նետել, չրթունքներնին կը կծկուէր, կատաղութեան մտածումներ կ'արտայայտէր աչքերնին, ու իրար յոչոտելու տենչեր կունենային։

Ներքնապէս միակ մտածում մը կը մաչեցնէր զիրենք։ Կը զայրանային իրենց ոճրին դէմ ու կը ղղային յաւիտենապէս իրենց կեանքին խանգարուելուն համար։ Ամէն էր որ ծնունդ կ'առնէին իրենց բոլոր տանջութիւնները, բոլոր բարկութիւնը։ Կը զգային որ դժբաղդութիւնը անբուժելի էր ու մինչև մահերնին պիտի առապէին։ Եւ յարատև չարչարանքի այս գաղափարը զանոնք կը խելայեղէր։ Զգիտնալով զի՞վ պատճառ բռնել, իրենց վրայ կ'առնէին յանցանքը ու ինքզինքնին կ'ատէին։

(Շարունակելի)

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Խրատմաթը մէմատուհասնա մէպնի միութիւնը թիւմարան Սինասնոլու իղղէթլու Խարալամպօ Պաթրիքեատի էֆէնտիյէ բիւթիլի Սանիյէ սընրնի անտիպ։

Սուրիա միութիւնարանան Մախիշ Զատէ բիֆիթլու Մէհմէտ Սելիմ վէ Մըսպան էֆէնտիլէրէ բիւթիլի սալիսէ։

Մէտանի հասէնէսինէ մէպնի պէզ ֆապրիգասը Հիւմայունընտա միութախտէմ բիֆիթլու Ամմէտ էֆէնտիյէ բիւթիլի սալիսէ թէվֆիհի պէյրուլմը տբր։

* *

Մուսուլ վիլայէթի տախիլինէ Ապրա գաղասը գայմաղամըղը Պաղտան գայմագամը Բէրթէվ էֆէնտիյէ թէվֆիղ պէյրուլմը վէ մուտարիէյէին իճրան թահլիֆի մանալինէ ինպա գրլնմը տբր։

ՆԸՇԱՆ

Հայմէթլու Բաբա հաղրէթլէրինին Տէրսաատէթ վէքեալէթի մէէմուրը Մօնսէնեօր Պորկոմանէրօյա իքինճի բիւթիլէն նրչան ալեի Օսմանի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Սելանիկի պաշտօնաթերթը հետեւեալը կը գրէ.—

«Անցած Բշ. օր, Արժան լիճին մօտ Քօճա-Օմարլի գիւղին հարաւակողմը, օսմ. զինուորները հանդիպեցան Եուվան անուն հրոսակներուն հսկողութեամբ պուլկար աւազակներու փոքր խումբի մը, որ բնաջինջ եղաւ։ Եուվան և իր մեղակիցները ան ու սարսափ կ'ազդէին գիւղացիներուն, զորս կը կողոպտէին երկար տարիներէ ի վեր։ Իրենց ջնջումը ընդհ. գոհունակութիւն մը առթեց մինչեւ քանի մը քիլոմէթր անդիներ այդ տեղէն։

«Առջի օրը Բիլքիլի մօտ, Թրլաքի լեռնոտ մասերուն մէջ, չարագործներու երկու խմբակներ երեւան եկան. մէկը ցորեկին և միւսը իրիկունը։ Երկու խմբակներն ալ ցիրուցան եղան Օսմ. զօրքերուն կողմէ, որոնք դիւրաւ իրենց որջերէն հանեցին զանոնք։»

—Էսիրնէի կուսակալը կը ծանուցանէ թէ Գուլիար աւազակապետ Բանդիլով ձերբակալուած է։

—Թիքվիլի (Սելանիկ) շրջակաները կատարուած ընդհարումի մը միջոցին, 12 պուլկարներ սպանուեցան, իսկ մը-նացեալները փախան։

—Բումէլիի Ցոյն մեդրապոլիտները ի դիմաց իրենց ժողովուրդին երախտագիտական ուղերձներ ղրկած էին Պարիարքարան, Կայս. Պալատ մատուցուելու համար։ Ցունաց Պատրիարքարանը, մասնաւոր գրով մը Մեծ-Եպարքոսութեան ղրկեց այդ ուղերձները։

—Քըրքաղաճի երեւելիներէն Դէորգ էֆ. և Եանաքի էֆ. 600 ղր.նոց մէյմէկ ձի նուիրեցին Սօֆիայի պատերազմունդին համար։ Աք-հիսարի, Մաղնիսայի, Բասապի, Այշէֆիրի պահեստի զօրաց պէտք եղած 301 ձիերէն 57ը նուիրուեցան բնակիչներէն։

—Բաղքաքեսութեան մէջ կազմուած նպաստաւոր ամբոխ մը յանձնաժողովին հանգանակութեան գումարը հասաւ 104,994 ղ.։ Տիրան էֆ. Մանուկեան նուիրեց 300 ղր., Բարսեղ էֆ. Հալաճեան 250 և Կիւմիւշկիրտան էֆ. 200։

Յանձնաժողովը 5000 ղրշ.ի տոմսակ ղրկեց Եպարքոսական պաշտօնարանին պաշտօնեաներուն համար։

—Բումէլիի Օսմ. զօրքերուն ձմրան պէտքերուն նուիրատուութիւնները մեծ համակրութիւններ կ'առնեն։ Ժողովուրդը օր օրի կ'ոգեւորուի և իրեղէնները մեծ քանակութեամբ կը հասնին Բաղքաքեսութեան պաշտօնարանը։ Երէկ հրատարակուած ցանկին մէջ, ի մէջ այլոց հետեւեալ նուիրատուութիւնները կը տեսնուին։

Ն. Բարդրութիւն Նաիլէ Սուլթանուհին, 600 ֆանէլա, 300 զոյգ հեսկ (ալագ), 1000 զոյգ բուրդ գուլպայ, 100 հատ դամասկեան կերպասէ մինթան և 120 զոյգ չարըգ։ Կայսերազուն իշխան Ամմէտ Նուրէտտին և Մէհմէտ Պէտրետտին էֆ.ները նուիրեցին 306 ֆանէլա, 100 մինդան, 200 զոյգ հեսկ, 255 թաշկինակ, 100 զոյգ ձեռնոց, 100 վարտիկ, 100 զոյգ գուլպայ, 100 զոյգ տրեխ։ Բարձր. Բէֆիա Սուլթանուհին՝ 500 ֆանէլա, 300 զոյգ գուլպայ, 200 զոյգ հեսկ։ Կայս. կանանոցը՝ 976 ֆանէլա, 300 զոյգ գուլպա, 400 զոյգ հեսկ, 368 ձեռնոց։ Խաղինէտար Ռէսդան՝ 200 ֆանէլա, 100 չապիկ և վարտիկ, 100 գոտի, 100 զոյգ հեսկ, 100 ձեռնոց, 100 տրեխ։ Կայս. կանանոցին Գալֆիները (նաժիլտ) 500 չապիկ, 500 վարտիկ, 1100 զոյգ գուլպայ, 2025 ֆանէլա։ Եւ այլն։

ՊԱՐՏԵՒՆ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.—Օսմ. Փոխարեալ Պարտքին միացումը արտօնող Մուհարրէմի կայս. հրովարտակին յարակից հրամանագրին ստորագրուած օրինակներուն փոխանակութիւնը կատարուեցաւ առջի օր։ Այսպէսով կատարուեցաւ վերջին ձեւակերպութիւնը եվմտական այս մեծ խնդրին։ Այժմ կը մնայ միայն հին պարտաթուղթերը փոխել նորերուն հետ։

Օսմ. կայսրութեան եվմտականը, որ, Վեհ. Սուլթանին գահակալութենէն ի վեր, եւ շնորհիւ Ն. Վեհափառութեան իմաստուն վարչութեան մեծամեծ քայլեր առած է, այսպէսով կ'ողջունէ նոր շրջան մը, որ պատական Գանձին համար շատ բերուն պիտի ըլլայ։

ԽՏԻՎԸ աբլի օր Պոլիս ժամանելէն քիչ առաջ, Կայս. պատուիրակներուն հետ Բեհչէր չոգեմակոյկով Տօլմա-Պաղչէի քարափը իջաւ, ուր պալատական կառքեր կը սպասէին։ Խտիվին կ'ընկերանային իր հետեւորդները։ Թափօրը Եըլդըզի Կապը. Պալատը հասաւ, ուր Խտիվը պատիւը ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ի պատիւ Ն. Բարձրութեան ճաշ մը տրուեցաւ։ Գիշերը հանդիստ ենք, Խտիվը Զօր. Շաքիր փաշայի և ուրիշներու հետ կայս. Պալատէն, Զաուքլքի իր ապարանքը մեկնեցաւ։

—Դեր-ծովակալ Հիւսնի փաշա եւ գնդ. Վասրֆ պէյ, հիւրանենք կարգուեցան Բարձր. Խտիվին։

ՔԱՐԱՍԱՂԻ արտաքին գործոց նախարար Մ. Վուքսիչ և Պոլսոյ դեսպանատան նոր գործակատար Մ. Մաթանովիչ առջի օր Պոլիս հասան և ընդունուեցան դեսպանատան պաշտօնեաներէն։ Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգման Սատրէթին պէյ չոգենաւ գնաց ի դիմաց Մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց Նախարարին՝ ողջունելու համար զանոնք։

Կէս օրէն ետք, օտար հիւրերու հիւրանենք Ղալիպ պէյ, Բեռ Բալաս գնաց, և ի դիմաց Վեհ. Կայսեր բարիգալուստ մաղթեց։ Երէկ առտու երկու քարատաղեան պաշտօնատարները Վերին Վոսփոր գացին ռուս դեսպանին, նաև ուրիշ դեսպաններու այցելելու։ Կէս օրէն ետք գացին Բ. Դուռ, ուր Մ. Վուքսիչ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարին ներկայացուց նոր գործակատարը։ Գործակատարը Թէվֆիք փաշայի յանձնեց իր յանձնարարագիրներուն մէկ պատճէնը։ Այսօր պիտի բացուին Քարատաղի դեսպանատան կնիքները, և Մ. Մաթանովիչ պաշտօնի պիտի ձեռնարկէ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԹՅԻ Վարչութիւնը պատուիրեց իր բոլոր չոգենաւերու պաշտօնեաներուն որ, չոգենաւերը կամուրջին եկեալու ատեն մակոյկով կամ նաւակով եկող ուղեւորները բնաւ չընդունին։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 15.— Նախագահ Լուպէ շաբաթ օր Բարիզ պիտի դառնայ եւ Էլիզէի մէջ պիտի նախագահէ Նախարարաց Խորհուրդին։

—Իրիկուան թերթ մը գրած էր թէ Վեհ. Զարը Բարիզ ևս պիտի այցելէ մօտերս, բայց արտաքին գործոց պաշտօնատունը կը հերքէ այս լուրը։

Տես «Քէօճլի Համամ»ի ծանուցումը Դ. երես։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՔՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	32.28	$^1/_2$
Ամէնէն բարձր գինը	33.10	
» վար գինը	32.36	

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	ֆր. 119	.—
Երէկուան բարձր գինը	121	.—
» վար »	118	$.^3/_4$
Բրէսի Ֆօնսիէ էժիբսիէն	266	.

ԱԶԴ

Բանուկ դեղարանի մը համար, արհեստին տեղեակ մէկու մը պէտք կայ. դիմել Մանզումէի տպարանը։

Ս. ՓՐԿԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ որ Սէօյղի Պատ. Թաղ. Խորհուրդը 17 թէնէքէ (237$^3/_3$ քգ.) ձիթաթիզ ղրկած է ի գործածութիւն Ազգ. Հիւանդանոցիս, հաւաքելով բարեսէր անհատներէ։

Օգոստոս ամսուն մէջ սիկառի թղթի հասոյթը եղած է 2075 ղրուշ։

Հոգաբարձութիւնս նոյնպէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ զանազան թաղերէ այն ամէն սարիրիչ արհեստաւորաց, որոնք, ինչպէս ամէն ամիս, նոյնպէս Օգոստոս ամսուն ալ ածիլած են բոլոր պատսպարեալները։

(ԿՆԻԿ)

Ամերիկայի Լուսավորչական Ընկերության

ԿԱՐԵՎՈՐ ԳՐՔԵՐ

Գրքեր՝ Աստվածաշունչ, Նոր Կտակարան, Սաղմոսներ, Առակներ, Հայրենի Աստուածաբանական Գրքեր, Գրքեր Հոգեւոր Ուսումնասիրության, Գրքեր Հոգեւոր Ուսանողների Համար, Գրքեր Հոգեւոր Երգերի